

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jindřicha Havlovce a soudců Mgr. Hany Ptáčkové a JUDr. Ing. Kamily Balounové v právní věci

žalobce: **Mgr. Marek Polák**, IČO 05742480
sídlem CITY TOWER, Hvězdova 1716/2b, Praha 4
insolvenční správce dlužnice INTELLISHADE s.r.o., IČO 07792921
sídlem Pod Habrovou 445/3, Praha 5 - Hlubočepy
zastoupený advokátem Mgr. Pavlem Rufferem
sídlem Husovo náměstí 1702, Hostivice

proti

žalovanému: **Vojtěch Kašpar**, narozený 11. 11. 1982
evidován na adrese Obořiště 100, Obořiště
zastoupený opatrovníčí advokátkou Mgr. Kateřinou Budřeslovou, MBA,
sídlem Svobodova 138/5, Praha 2

o zaplacení 4 326 827,04 Kč

o odvolání žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 25. září 2023, č. j. 159 ICm 38/2023-26

takto:

- I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 25. září 2023, č. j. 159 ICm 38/2023-26, se potvrzuje.**
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradu nákladů odvolacího řízení 7 585 Kč ve lhůtě 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám Mgr. Pavla Ruffera, advokáta se sídlem v Hostivicích.**

Odůvodnění:

1. Ve výroku uvedeným rozsudkem Městský soud v Praze (dále jen soud I. stupně nebo insolvenční soud) uložil žalovanému povinnost zaplatit do majetkové podstaty dlužnice 4 326 827,04 Kč na účet majetkové podstaty do 3 dnů od právní moci rozsudku (bod I. výroku), povinnost nahradit žalobci náklady řízení ve výši 6 800 Kč na účet advokátní kanceláře Mgr. Pavla Ruffera do 3 dnů od právní moci rozsudku (bod II. výroku) a zaplatit na účet soudu I. stupně soudní poplatek ze žaloby ve výši 216 340 Kč, do 3 dnů od právní moci rozsudku (bod III. výroku).
2. Žalobce v postavení insolvenčního správce dlužnice se podanou žalobou domáhal vydání rozhodnutí, kterým by byla žalovanému jako jednateli dlužnice uložena dle § 66 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích, dále jen z. o. k.), povinnost zaplatit do její majetkové podstaty 4 326 827,04 Kč. Návrh odůvodnil tím, že insolvenční navrhovatel Bytové družstvo 61, IČO 26474280, se sídlem U Děkanky 1641/2, 140 00 Praha 4 (dále jen věřitel) přihlásil do insolvenčního řízení dlužnice pohledávku ve výši 3 043 342 Kč s tím, že dne 14. 9. 2020 uzavřel s dlužnicí smlouvu o dílo. Ta se jako zhotovitelka zavázala provést dílo do 31. 3. 2021, věřitel uhradil část ceny díla ve výši 3 141 866 Kč a jelikož dílo nebylo provedeno ve stanoveném termínu, poskytl dlužnici v souladu s § 1978 odst. 1 a 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen o. z.), dodatečnou lhůtu k plnění do konce dubna 2021. Dílo nebylo ani v této lhůtě provedeno, proto věřitel po jejím marném uplynutí od smlouvy odstoupil; k vrácení uhrazené části ceny díla nedošlo. V průběhu dodatečné lhůty žalovaný jako jediný společník dlužnice odvolal dne 23. 4. 2021 sebe sama z funkce jejího jednatele, a to v době, která byla pro dlužnici nevhodná, neboť měla finalizovat významnou obchodní zakázku (výše pohledávky věřitele činí 70,34 % celkové výše přihlášených pohledávek do insolvenčního řízení). Odvolání žalovaného z funkce člena statutárního orgánu dlužnice způsobilo úpadek dlužnice, resp. k němu přispělo, neboť tím, že po odvolání žalovaného z funkce nemohla dlužnice fakticky jednat, jí bylo znemožněno se pokusit o odvrácení hrozícího úpadku. Žalovaný tak porušil povinnost loajality a povinnost péče řádného hospodáře. V insolvenčním řízení dlužnice byly zjištěny pohledávky ve výši 4 326 827,04 Kč a nebyl zjištěn žádný majetek, náležící do majetkové podstaty.
3. Žalovanému byla usnesením ze dne 3. 5. 2023, č. j. 159 ICm 38/2023-12 ustanovena opatrovnice advokátka Mgr. Kateřina Budřeslová, MBA (dále jen opatrovnice). Navrhla zamítnutí žaloby, neboť samotné odvolání z funkce jednatele neznamená, že by byla porušena povinnost péče řádného hospodáře při správě majetku a ani ze smlouvy o dílo by nebylo plněno, neboť sám věřitel od smlouvy odstoupil.
4. Soud I. stupně vyšel ze zjištění, že:
 - v období od 4. 9. 2020 do 23. 4. 2021 byl žalovaný jediným jednatelem dlužnice;
 - od 13. 3. 2019 do 14. 4. 2021 byl žalovaný společníkem dlužnice s podílem ve výši 50 % a od 14. 4. 2021 do 26. 4. 2021 byl jediným společníkem dlužnice;
 - žalovaný jako jediný jednatel dlužnice uzavřel jejím jménem s věřitelem dne 14. 9. 2020 smlouvu o dílo, v níž se dlužnice zavázala provést dodání a montáž 291 ks venkovních předokenních rolet pro dálkové ovládání RTS včetně příslušenství a elektroinstalace v plastové liště (dále jen 291 ks rolet) a dílo dokončit a předat nejpozději dne 31. 3. 2021, a věřitel coby objednatel se zavázal dílo převzít a zaplatit sjednanou cenu 4 098 087 Kč bez 15 % DPH;

- v průběhu dodatečné lhůty ke splnění povinnosti, poskytnuté mu věřitelem, žalovaný notářským zápisem ze dne 22. 4. 2021, čj. NZ692/2021, N 728/2021, sepsaným Mgr. Robertem Řezníčkem, notářským kandidátem, jménem notáře JUDr. Tomáše Strnada (dále jen notářský zápis) učinil rozhodnutí jediného společníka dlužnice při výkonu působnosti valné hromady dle § 12 z. o. k. a odvolal se z funkce jednatele ke dni 23. 4. 2021; nového jednatele nejmenoval;

- dne 16. 6. 2021 byl věřitelem podán insolvenční návrh, řízení je vedeno u insolvenčního soudu pod sp. zn. MSPH 59 INS 11412/2021 (dále jen insolvenční řízení);

- usnesením ze dne 19. 4. 2022 (A-22) byl zjištěn úpadek dlužnice a insolvenčním správcem byl ustanoven žalobce;

- pohledávky přihlášené do insolvenčního řízení byly na přezkumném jednání dne 19. 7. 2022 zjištěny v plné výši 4 326 827,04 Kč včetně pohledávky věřitele ve výši 3 043 342 Kč;

- do soupisu majetkové podstaty dlužnice (B-8) byla sepsána věřitelem složená záloha na náklady insolvenčního řízení ve výši 50 000 Kč.

5. V rovině právního posouzení soud I. stupně s odkazem na § 12, § 44 odst. 5, § 51 odst. 1, § 52 odst. 1, § 66 odst. 1, § 69 odst. 2 a § 195 odst. 1 z. o. k. a § 159 odst. 1, § 1978 odst. 1, § 2004 odst. 1 a § 2991 odst. 1 o. z. dospěl k závěru, že žaloba byla podána včas. Žalovanému muselo být známo, jaká rozhodnutí jsou valnou hromadou dlužnice přijímána (a to i proto, že byl sám společníkem dlužnice), jaké významné zakázky dlužnice realizuje a v jakém jsou tyto stavu (předmětnou smlouvu o dílo podepisoval žalovaný osobně), jakož i jaká je hospodářská situace dlužnice – jinak řečeno žalovaný mohl a měl jednat s péčí řádného hospodáře, a to i v případě, že by společníci dlužnice požadovali (resp. druhá společnice dlužnice by požadovala) jiný postup (neboť by jinak porušil svou povinnost stanovenou právním předpisem), měl vyvíjet snahu, aby byly zakázky realizovány a měl aktivně komunikovat s navrhovatelem a případnými dalšími věřiteli či dlužníky dlužnice a snažit se nastalé potíže řešit ve prospěch dlužnice. Pakliže tak nečinil (kdy opak z provedeného dokazování nevyplývá), nezbývá než uzavřít, že nejednal s péčí řádného hospodáře. Žalovaným nebylo tvrzeno ani prokázáno nic, co by mohlo vést k závěru, že předpokládal, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu dlužnice coby obchodní korporace. Bez ohledu k tomu, zda by ze smlouvy o dílo bylo plněno, získala dlužnice zálohy specifikované shora, které byla povinna vrátit věřiteli, když k realizaci smlouvy o dílo nedošlo. Vzhledem k odstoupení věřitele od smlouvy zde odpadl právní důvod, na jehož základě dlužnice peněžní prostředky (zálohy) obdržela, a proto je nepochybně byla povinna coby bezdůvodné obohacení věřiteli vrátit. Žalovaný své povinnosti porušil a přispěl tak k úpadku dlužnice (a to zejména s ohledem na výši pohledávky věřitele). V majetkové podstatě dlužnice není (vyjma zálohy na náklady insolvenčního řízení, která není majetkem dlužnice) žádný majetek, z něhož by bylo možno přihlášené pohledávky uspokojit. Výše plnění se tak odvíjí od skutečnosti, že byly přihlášeny a zjištěny pohledávky v celkové výši 4 326 827,04 Kč a jejich uspokojení bude v nulové výši.
6. Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn § 142 zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen o. s. ř.) a § 163 zák. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon, dále jen IZ), neboť žalobce měl ve věci plný úspěch a vznikly mu náklady právního zastoupení. Právnímu zástupci žalobce náleží odměna za dva úkony právní služby, a to převzetí a příprava právního zastoupení dle § 11 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (dále je advokátní tarif) a účast na jednání

před soudem I. stupně dle § 11 odst. 1 písm. g) advokátního tarifu, po 3 100 Kč, a náhrada hotových výdajů 600 Kč dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, tedy náklady v celkové výši 6 800 Kč.

7. O přenesení poplatkové povinnosti bylo rozhodnuto dle § 2 odst. 3 a § 6 odst. 7 zák. č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích (ZSOP). Výše poplatku byla stanovena dle položky 12 písm. b) Sazebníku poplatků, při vyhlášení rozsudku byl poplatek spočítán chybně, neboť nebyla připočítána částka ve výši 1 000 Kč dle pol. 12 písm. a) Sazebníku.
8. Proti rozsudku podal žalovaný zastoupený opatrovníci včas odvolání (č. l. 37 a 39). Ta navrhla, aby odvolací soud rozsudek zrušil, neboť podmínky pro to, aby byl žalovaný zavázán k úhradě částky 4 326 827,04 Kč do majetkové podstaty dlužnice a spolu s tím k zaplacení soudního poplatku ve výši 216 340 Kč na účet soudu I. stupně a náhrady nákladů řízení ve výši 6 800 Kč k rukám advokátní kanceláře Mgr. Pavla Ruffera, nebyly splněny.

Skutečnost, že žalovaný přestal být jednatelem, automaticky neznamená, že porušil péči řádného hospodáře či dokonce přispěl k úpadku dlužnice, když navíc v rámci tohoto řízení žalovaný vystupuje v pozici jednatele, který byl odvolán. Je nutno rozlišovat pojmy společník a jednatel. Žaloba je podána proti žalovanému jakožto jednatele, nikoliv jako společníkovi. V daném případě se jednalo o odvolání žalovaného z funkce jednatele, které bylo učiněno společníkem dlužnice. Odvolání jednatele je tak právem společníka, v tomto případě nedošlo k dobrovolnému odstoupení z funkce jednatele, ale žalovaný byl odvolán. Žaloba směřuje primárně proti jednatele, nikoliv vůči společníkovi, který jednatele odvolal a již jen z tohoto důvodu měl soud rozhodnout o zamítnutí žaloby. V průběhu řízení nebylo jakkoliv prokázáno ani odůvodněno, jak, kdy a v jakém rozsahu měl žalovaný svým jednáním přispět k úpadku dlužnice. Závazky, ze kterých vyplývá celková částka, nejsou konkretizovány, místo toho soud automaticky přebíral celou výši přihlášených pohledávek do insolvenčního řízení dlužnice, aniž by se tímto zabýval. V odůvodnění rozsudku není také uvedena příčinná souvislost mezi jednáním či případným opomenutím žalovaného a vznikem závazků, které dlužnice není schopna plnit a které by tak měl uhradit do majetkové podstaty dlužnice žalovaný. Nikde nebylo uvedeno ani specifikováno, o jaké pohledávky se jedná, z jakého titulu, a jakou měrou přispěl u každého jednotlivého závazku k jejich nesplnění žalovaný. Nejstarší část pohledávky věřitele za dlužnicí byla splatná ke dni 30. 4. 2021, žalovaný byl z funkce jednatele odvolán dne 23. 4. 2021; má za to, že po celou dobu ve funkci jednatele postupoval s péčí řádného hospodáře, což soud nezkoumal.

9. Ve vyjádření k odvolání ze dne 23. 11. 2023 (č. l. 42) žalobce navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. V pozici jednatele byl žalovaný v době, kdy dlužnice měla finalizovat zakázku ze smlouvy o dílo uzavřené s věřitelem, jehož pohledávka činí 70,34 % celkové výše přihlášených pohledávek do insolvenčního řízení. Nejdříve byl jako jediný jednatel nečinný (což samo o sobě může být porušení povinnosti péče řádného hospodáře) a následně, když se blížil termín dokončení díla, se z pozice jednatele na základě notářského zápisu k 23. 4. 2021 odvolal a zároveň nového jednatele nejmenoval. Nejstarší část pohledávky věřitele za dlužnicí v celkové výši 3 043 342 Kč byla splatná ke dni 30. 4. 2021, a to v částce 3 007 316 Kč. Žalovaný si skutečnosti, že se blíží splatnost nejstarší části pohledávky, musel být vědom. Z principu loajality plynoucího z povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře plyne zákaz odstoupit v nevhodnou dobu, když do tohoto zakazu se promítá povinnost péče řádného hospodáře (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 11. 2019, sp. zn. 27 Cdo 3367/2018). Žalovaný z pozice jediného společníka obchodní korporace sám sebe odvolal z funkce jednatele, čímž fakticky z funkce jednatele odstoupil a tím jednoznačně porušil péči řádného hospodáře. Na základě tohoto dlužnice fakticky nemohla jednat, a tak jí bylo znemožněno plnit dotčenou smlouvu o dílo a současně pokusit se o odvrácení hrozícího úpadku. Žalovaný svým nekonáním způsobil, že výše přihlášených pohledávek do insolvenčního řízení

na majetek dlužnice (jejích dluhů) činí 4 326 827,04 Kč. Žalovaný, jakožto jednatel, byl odpovědný za obchodní vedení společnosti dlužnice, a proto odpovídá za výsledek jejího hospodaření. Shodně se vyjádřil i v podání ze dne 10. 4. 2024.

10. Vrchní soud v Praze jako soud odvolací (dále jen odvolací soud) přezkoumal napadený rozsudek včetně řízení, jež mu předcházelo, podle § 212 a § 212a o. s. ř., ve věci nařídil jednání a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.
11. Podle § 7 IZ nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení, použijí se pro insolvenční řízení a pro incidenční spory přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu týkající se sporného řízení, a není-li to možné, ustanovení zákona o zvláštních řízeních soudních; ustanovení týkající se výkonu rozhodnutí nebo exekuce se však použijí přiměřeně jen tehdy, jestliže na ně tento zákon odkazuje.
12. Z insolvenčního rejstříku a insolvenčního spisu bylo odvolacím soudem ověřeno, že:

- žalovaný byl jediným jednatelem dlužnice od 4. 9. 2020; k tomuto datu měla dlužnice splatné závazky ve výši 48 372 Kč (P5/1, P6);

- dle listiny, označené jako smlouva o dílo ze dne 14. 9. 2020, uzavřené mezi věřitelem jako objednatelem a dlužnicí jako zhotovitelem (za níž jednal žalovaný v postavení jednatele) se dlužnice zavázala dodat a namontovat 291 ks rolet, dílo dokončit a předat nejpozději dne 31. 3. 2021, a věřitel coby objednatel se zavázal dílo převzít a zaplatit sjednanou cenu 4 098 087 Kč bez 15 % DPH tak, že 1 570 933 Kč bude uhrazeno do 14 dnů ode dne podpisu, 1 570 933 Kč bude uhrazeno na základě faktury vystavené dlužnicí v listopadu 2020 a 1 570 933 Kč bude uhrazeno do 14 dnů po předání a převzetí díla; lhůta k plnění byla dlužnici prodloužena do 30. 4. 2021;

- dle výpisů z účtu č. 496934188/0800 České spořitelny byla věřitelem dlužnici dne 15. 9. 2020 uhrazena záloha 712 799 Kč, dne 24. 9. 2020 uhrazena záloha 858 134 Kč a dne 9. 11. 2020 záloha 1 570 933 Kč, celkem 3 141 866 Kč;

- na základě návrhu podaného věřitelem bylo u insolvenčního soudu dne 17. 6. 2021 zahájeno insolvenční řízení dlužnice INTELLISHADE s.r.o., IČO 07792921, sídlem Pod Habrovou 445/3, Praha 5 - Hlubočepy (dále jen dlužnice);

- usnesením ze dne 19. 4. 2022 (A-22) byl zjištěn úpadek dlužnice, na její majetek byl prohlášen konkurs a insolvenčním správcem byl ustanoven Mgr. Marek Polák, IČO 05742480, se sídlem CITY TOWER, Praha 4, Hvězdova 1716/2b (dále jen žalobce); v části týkající se úpadku dlužnice a způsobu jeho řešení konkursem nabylo rozhodnutí právní moci dne 20. 4. 2022 (A-24);

- do řízení přihlásil věřitel v postavení věřitele č. 1 přihláškou pod pořadovým číslem 1 (dále jen P1) pohledávku ve výši 3 043 342 Kč, splatnou 30. 4. 2021; přihláška pohledávky odpovídá závěrům znaleckého posudku o stanovení obvyklé ceny nedokončeného díla;

- věřitel č. 2 přihláškou pod pořadovým číslem 2 (dále jen P2) přihlásil do řízení pohledávku ve výši 199 220 Kč, splatnou 14. 9. 2020;

- věřitel č. 3 přihláškou pod pořadovým číslem 3 (dále jen P3) přihlásil do řízení pohledávku ve výši 87 656 Kč, splatnou před 31. 8. 2021;

- věřitel č. 4 přihláškou pod pořadovým číslem 4 (dále jen P4) přihlásil do řízení pohledávku ve výši 30 000 Kč, splatnou v únoru 2021;

- věřitel č. 5 přihláškou pod pořadovým číslem 5 (dále jen P5) přihlásil do řízení pohledávku ve výši 35 120 Kč, P5/1 ve výši 30 434 Kč splatnou od ledna 2020 do února 2021 a P5/2 ve výši 4 686 Kč splatnou od března 2021 do dubna 2022;

- věřitel č. 6 přihláškou pod pořadovým číslem 6 (dále jen P6) přihlásil do řízení pohledávku ve výši 17 938 Kč, splatnou od května 2019 do dubna 2022;

- věřitel č. 7 přihláškou pod pořadovým číslem 7 (dále jen P7) přihlásil do řízení pohledávku ve výši 167 402,84 Kč, splatnou v prosinci 2020;

- věřitele č. 8 přihláškou pod pořadovým číslem 8 (dále jen P8) přihlásil do řízení pohledávku ve výši 7 184,12 Kč, částečně splatnou od 31. 7. 2021;

- věřitel č. 9 přihláškou pod pořadovým číslem 9 (dále jen P9) přihlásil do řízení pohledávku ve výši 130 963 Kč, dle platebních výměrů z února 2021 a dubna a května 2022;

- věřitel č. 10 přihláškou pod pořadovým číslem 10 (dále jen P10) přihlásil do řízení pohledávku ve výši 1 944,40 Kč, splatnou 5. 8. 2021;

- věřitel č. 11 přihláškou pod pořadovým číslem 11 (dále jen P11) přihlásil do řízení pohledávku ve výši 10 160,71 Kč, splatnou 23. 9. 2021;

- věřitele č. 12 přihláškou pod pořadovým číslem 12 (dále jen P12) přihlásil do řízení pohledávku ve výši 103 777 Kč, dle výkazu nedoplatků ze dne 22. 4. 2022;

- věřitel č. 13 přihláškou pod pořadovým číslem 13 (dále jen P13) přihlásil do řízení pohledávku ve výši 3 506,54 Kč, splatnou 20. 9. 2021;

- věřitel č. 14 přihláškou pod pořadovým číslem 14 (dále jen P14) přihlásil do řízení pohledávku ve výši 443 969,43 Kč, splatnou od 8. 12. 2020;

- do soupisu majetkové podstaty ze dne 11. 7. 2022 (B-8) byla sepsána věřitelem zaplacená záloha 50 000 Kč;

- při přezkumném jednání dne 19. 7. 2022 (B-5) byly zjištěny nezajištěné pohledávky v celkové výši 4 326 827,04 Kč;

- dle průběžných zpráv správce ze dne 5. 9. 2022 (B-11), 5. 12. 2022 (B-12), 6. 3. 2023 (B-13), 6. 6. 2023 (B-14), 6. 9. 2023 (B-17) a 6. 12. 2023 (B-18) dosud nebyl dohledán žádný majetek, který by mohl sloužit k uspokojení pohledávek věřitelů.

13. Podle § 159 odst. 1 o. z. kdo přijme funkci člena voleného orgánu, zavazuje se, že ji bude vykonávat s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí. Má se za to, že jedná nedbale, kdo není této péče řádného hospodáře schopen, ač to musel zjistit při přijetí funkce nebo při jejím výkonu, a nevyvodí z toho pro sebe důsledky.

Podle § 44 odst. 5 z. o. k. statutárním orgánem společnosti s ručením omezeným je každý jednatel, ledaže společenská smlouva určí, že více jednatelů tvoří kolektivní orgán.

Zákonem č. 33/2020 Sb. byl s účinností od 10. 1. 2021 z. o. k. změněn tak, že § 68, upravující ručení člena nebo bývalého člena statutárního orgánu obchodní korporace za splnění jejích povinností, byl zrušen a nahrazen § 66 odst. 1, dle kterého přispěl-li člen statutárního orgánu porušením svých povinností k úpadku obchodní korporace a bylo-li v insolvenčním řízení již rozhodnuto o způsobu řešení úpadku obchodní korporace, insolvenční soud na návrh insolvenčního správce rozhodne o povinnosti tohoto člena vydat do majetkové podstaty prospěch získaný ze smlouvy o výkonu funkce, jakož i případný jiný prospěch, který od obchodní korporace obdržel, a to až za období 2 let zpět před zahájením insolvenčního řízení, jedná-li se o insolvenční řízení zahájené na návrh jiné osoby než dlužníka; není-li vydání prospěchu možné, nahradí jej člen statutárního orgánu v penězích (písm. a/), a byl-li na majetek obchodní korporace prohlášen konkurs, může také rozhodnout, že tento člen je povinen poskytnout do majetkové podstaty plnění až do výše rozdílu mezi souhrnem dluhů a hodnotou majetku obchodní korporace; při určení výše plnění insolvenční soud přihlédne zejména k tomu, jakou měrou přispělo porušení povinnosti k nedostatečné výši majetkové podstaty (písm. b/).

Dle přechodných ustanovení zákona č. 33/2020 Sb. (čl. II bod 7) bylo-li insolvenční řízení zahájeno přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, použijí se pro toto řízení ustanovení § 68 z. o. k. ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

14. Podle důvodové zprávy k zákonu č. 33/2020 Sb. cílem navrženého ustanovení § 66 z. o. k. je zjednodušit a zefektivnit stávající řešení. Insolvenční soud bude jako předběžnou otázku zkoumat, zda členové statutárního orgánu přispěli porušením svých povinností k úpadku obchodní korporace. Navrhuje se tedy - s nezbytnou adaptací českému právnímu řádu - převzít institut známý z francouzského obchodního práva, tzv. žalobu na doplnění pasiv. Podstatou žaloby na doplnění pasiv je, že bylo-li rozhodnuto o řešení úpadku obchodní korporace konkursem, jsou členové statutárního orgánu (současní, bývalí a faktičtí) povinni na základě rozhodnutí soudu doplnit vlastními prostředky nedostatečný majetek společnosti. Povinnost doplnit majetek obchodní korporace, je-li její úpadek řešen konkursem, lze považovat za zvláštní případ povinnosti k náhradě škody, jejímiž podmínkami jsou (i) porušení povinnosti při řízení obchodní korporace, vznik škody spočívající v nedostatečné výši majetku, z něhož by mohli být uspokojeni věřitelé obchodní korporace, a příčinná souvislost mezi porušením povinnosti a nedostatkem majetku (úpadkem). První podmínkou je porušení povinnosti na straně člena statutárního orgánu, tedy zejména povinnosti spravovat záležitosti společnosti, případně povinnosti k obchodnímu vedení závodu. Nedostatek majetku obchodní korporace představuje rozdíl mezi souhrnem dluhů obchodní korporace a hodnotou jejího majetku.
15. Dle znění zákona, důvodové zprávy a dále citovaných judikatorních závěrů Nejvyššího soudu vztahujících se k předchozí úpravě odpovědnosti statutárního orgánu obchodní korporace, je oprávněnost nároků vyplývajících z § 66 odst. 1 písm. b) z. o. k. podmíněna pravomocným rozhodnutím o řešení úpadku obchodní korporace konkursem, kvalifikovaným porušením povinností člena statutárního orgánu, které přispělo k jejímu úpadku, vznikem škody spočívající v nedostatečné výši majetku, z něhož by mohli být uspokojeni věřitelé, její výší a příčinnou souvislostí mezi porušením povinnosti a nedostatkem majetku; dalším hlediskem je proporcionalita uložené sankce.
16. Ve vztahu ke skutkovým zjištěním odkazuje odvolací soud na správná a úplná zjištění soudu I. stupně, upřesněná v bodu 12. odůvodnění tohoto rozhodnutí; žalobní tvrzení lze shrnout

tak, že žalovanému v postavení jednatele dlužnice je vytýkáno porušení povinností při řízení obchodní korporace; přes akcentaci ukončení funkce jednatele a s tím související námitku nedostatečné loajality, ve které především spatřuje žalobce porušení povinností péče řádného hospodáře, je skutek popsán tak, že žalovaný jako jediný jednatel dlužnice uzavřel 14. 9. 2020 s věřitelem smlouvu o dílo, na základě které měla získat plnění překračující 4 mil. Kč, přes zaplacenou zálohu ve výši přesahující 3 mil. Kč dlužnice dílo ani v prodloužené lhůtě nedokončila a zálohu nevrátila. Pohledávka věřitele je majoritní, tvoří 70 % zjištěných závazků dlužnice. V přístupu k vedení společnosti, který vygradoval odvoláním/odstoupením z funkce jednatele spatřuje žalobce příčinnou souvislost se vznikem škody ve výši odpovídající výši zjištěných závazků dlužnice.

17. Insolvenční řízení dlužnice (obchodní korporace) bylo zahájeno 17. 6. 2021, o úpadku a jeho řešení konkursem bylo rozhodnuto usnesením, které nabylo právní moci dne 20. 4. 2022; nárok proto bude posuzován dle z. o. k. ve znění účinném od 10. 1. 2021. Předmětem řízení je incidenční spor dle § 66 odst. 1 písm. b) z. o. k., zahájený dne 4. 1. 2023, tedy včas, v obecné promlčecí lhůtě (§ 629 o. z.; její běh započal dne 21. 4. 2022) proti žalovanému jako jednatele dlužnice (statutárnímu orgánu obchodní korporace).
18. Otázkou důkazního břemene (byť podle § 194 odst. 5 věty druhé zák. č. 519/1991 Sb., obchodní zákoník) se Nejvyšší soud zabýval již v rozsudku ze dne 19. června 2012, sp. zn. 29 Cdo 3542/2011, ve kterém vysvětlil, že člen statutárního orgánu kapitálové obchodní společnosti nenese důkazní břemeno ve vztahu ke všem předpokladům vzniku odpovědnosti za škodu způsobenou společností. K přenosu důkazního břemene dochází pouze co do povinnosti jednatele či člena představenstva prokázat, že jednal s péčí řádného hospodáře. Ohledně vzniku škody, jakož i příčinné souvislosti mezi škodou a protiprávním jednáním, je důkazním břemenem zatížen ten, kdo se náhrady škody domáhá. Důkazní břemeno o tom, že jednal s péčí řádného hospodáře, tak tíží žalovaného (srov. například i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. června 2014, sp. zn. 29 Cdo 957/2014, či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. března 2015, sp. zn. 29 Cdo 440/201 a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. 29 Cdo 5036/2015, uveřejněném pod číslem 131/2017 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Nepodaří-li se prokázat, zda jednatel či člen představenstva jednal s péčí řádného hospodáře, stíhá neúspěch ve sporu člena statutárního orgánu (za předpokladu, že je prokázán vznik škody, její výše i příčinná souvislost mezi jednáním člena statutárního orgánu a vznikem škody). Naproti tomu, nepodaří-li se prokázat vznik škody či příčinnou souvislost mezi vznikem škody a protiprávním jednáním, je tato objektivní nejistota přičtena k tíži tomu, kdo se náhrady škody domáhá (srov. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. června 2014, sp. zn. 29 Cdo 957/2014).
19. K základním povinnostem jednatele patří obchodní vedení společnosti; to bylo judikaturou vymezeno jako organizování a řízení běžné podnikatelské činnosti, zejména rozhodování o provozu podniku (závodu) společnosti a s tím souvisejících vnitřních záležitostech společnosti (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 9. 2019, sp. zn. 31 Cdo 1993/2019, uveřejněný pod číslem 24/2020 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), k jejímuž zabezpečení slouží pravidla péče řádného hospodáře. Jednatel společnosti s ručením omezeným odpovídá za řádný (v souladu s požadavkem péče řádného hospodáře jsoucí) výkon funkce, nikoliv za výsledek své činnosti. Jedná-li s péčí řádného hospodáře, není povinen hradit společnosti škodu, byť by v důsledku takového jednání vznikla [srov. zejména rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2363/2011, uveřejněný pod číslem 75/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. 29 Cdo 5036/2015, uveřejněný pod číslem 131/2017 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 131/2017“),

či rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2869/2011, a ze dne 26. 3. 2014, sp. zn. 29 Cdo 3915/2012]. Pro posouzení, zda rozhodnutí, která jednatel společnosti s ručením omezeným přijal při výkonu své funkce, byla učiněna v souladu s požadavkem péče řádného hospodáře, není významné, k jakým následkům taková rozhodnutí vedla (jakkoli by byly pro společnost negativní). I kdyby se očekávaný výsledek činnosti jednatele nedostavil, nebylo by z toho možné vyvozovat, že jednatel postupoval protiprávně. Teprve je-li zjištěno, že jednatel společnosti s ručením omezeným nevynaložil úsilí odpovídající hlediskům péče řádného hospodáře, lze zvažovat, zda je povinen společnosti nahradit újmu vzniklou v důsledku takového jednání [viz R 131/2017 či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2018, sp. zn. 29 Cdo 3325/2016, uveřejněný pod číslem 88/2019 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 88/2019“)].

Soud při zvažování, zda člen statutárního orgánu obchodní korporace jednal s péčí řádného hospodáře, zásadně posuzuje toliko rozhodovací proces podle zákonných kritérií (srov. § 159 odst. 1 o. z. a § 51 odst. 1 z. o. k. a za mnohá rozhodnutí rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 7. 2018, sp. zn. 29 Cdo 3770/2016 a judikaturu tam citovanou). Popsanou optikou je třeba vždy pečlivě posuzovat, zda člen statutárního orgánu náležitou péčí vůbec porušil, a pokud ano, zda lze takové porušení považovat za závažné. Zásadně by za závažné porušení náležité péče, odůvodňující vyloučení z výkonu funkce podle § 65 z. o. k., měla být považována toliko jednání činěná s hrubou nedbalostí (typickým příkladem je naprostá rezignace na plnění povinností spojených s výkonem funkce, viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 9. 2019, sp. zn. 27 Cdo 844/2018 či ze dne 23. 10. 2019, sp. zn. 27 Cdo 5003/2017).

V poměrech projednávané věci žalovaný jako jediný jednatel dlužnice přes uhrazenou zálohu nezajistil realizaci smlouvy o dílo, v důsledku čehož vznikl dlužnici závazek přesahující 3 mil. Kč a zároveň ztratila nárok na doplacení ceny díla; vnější příčiny, tedy objektivní skutečnosti, které by žalovanému v postavení jednatele v realizaci smlouvy o dílo bránily, nebyly zjištěny. Odvolací soud na rozdíl od soudu I. stupně spatřuje porušení povinností žalovaného v jeho nečinnosti; otázku jeho odvolání/odstoupení z funkce nepovažuje za podstatnou, neboť v řízení nebyly zjištěny řádné skutečnosti, ze kterých by bylo možno dovodit, že v případě setrvání žalovaného ve funkci by byla zakázka ve sjednaném (prodlouženém) termínu realizována a úpadek dlužnice odvrácen. Na základě těchto skutečností je důvodný závěr, že žalovaný se dopustil protiprávního jednání, neboť nevynaložil úsilí odpovídající hlediskům péče řádného hospodáře, když naprosto rezignoval na plnění povinností spojených s výkonem funkce (nezajistil realizaci smlouvy o dílo); za této situace došlo k přenosu důkazního břemene na žalovaného co do povinnosti jednatele či člena představenstva prokázat, že s péčí řádného hospodáře jednal.

Odvolací soud byl připraven opatrovnici žalovaného poučit dle § 118a odst. 3 o. s. ř. o přenosu důkazního břemene a nutnosti navrhnout důkazy k prokázání tvrzení o výkonu funkce jednatele žalovaným s péčí řádného hospodáře a o tom, že se v případě nesplnění výzvy vystavuje nebezpečí nepříznivého rozhodnutí ve věci. Opatrovnice se z účasti na nařízeném jednání (15. 4. 2024) omluvila, o odročení z důležitého důvodu nepožádala; tím znemožnila, aby jí soud poučení poskytl (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2010, sp. zn. 28 Cdo 3665/2009).

Žalobcem tvrzené skutečnosti odůvodňují závěr o porušení povinností žalovaného jako člena statutárního orgánu; žalovaný důkazní břemeno o tom, že při výkonu funkce jednatele dlužnice jednal s péčí řádného hospodáře a vynaložil úsilí odpovídající hlediskům takové péče, neunesl; s ohledem na skutečnost, že pohledávka věřitele ve výši 3 043 342 Kč vzniklá v souvislosti s nerealizovanou smlouvou o dílo činí 70 % závazků dlužnice (zjištěných ve výši 4 326 827 Kč), je odůvodněn i závěr, že toto porušení povinností přispělo k úpadku dlužnice.

20. V insolvenčním řízení dlužnice byly zjištěny nezajištěné pohledávky věřitelů ve výši 4 326 827,04 Kč; nebyl dohledán nemovitý ani hodnotný movitý majetek, nebyly zjištěny žádné její pohledávky. V majetkové podstatě se nachází pouze záloha zaplacená věřitelem jako insolvenčním návrhovátelem, která bude v plném rozsahu použita na úhradu zapodstatovaných pohledávek (odměna a náhrada hotových výdajů insolvenčního správce). Je tak zjevné, že výše majetku, z něhož by mohli být uspokojeni věřitelé obchodní korporace, je nedostatečná; vzniklá škoda odpovídá výši zjištěných závazků. Důkazní břemeno ohledně vzniku škody a její výše tak žalobce unesl.
21. K 4. 9. 2020, kdy se žalovaný stal jediným jednatelem dlužnice, nepřesahovala výše jejích splatných neuhrazených závazků 48 372 Kč (P5/1, P6); v období od 5. 9. 2020 do prosince 2020 včetně se její neuhrazené závazky navýšily o 810 592,27 Kč (P2, P7 a P14). Z titulu záloh na smlouvu o dílo bylo přitom dlužnici poskytnuto v období od 15. 9. 2020 do 9. 11. 2020 plnění v celkové výši 3 141 866 Kč. V důsledku nerealizované zakázky a nerealizované smlouvy o dílo došlo k dalšímu navýšení závazků o 30 000 Kč (P4) a 3 043 342 Kč (P1). V období, kdy funkci jednatele dlužnice vykonával žalovaný (od 4. 9. 2020 do 23. 4. 2021) nebyly uhrazeny závazky dlužnice ve výši celkem 3 883 934,27 Kč; tato částka představuje téměř 90 % jejích závazků. K dalšímu navýšení závazků o 394 520,77 Kč (P3, P5/2, P8, P9, P10, P11, P12 a P13) došlo v období od dubna 2021 do dubna 2022 (neuhrazené nájemné od dubna do srpna 2021 a náklady pronajímatele na vyklizení, neuhrazené zdravotní pojištění za období od března 2021 do dubna 2022, neuhrazené členské poplatky dle smlouvy o užívání mobilního telefonu, nesplněné daňové povinnosti, neuhrazené pojistné dle smlouvy o pojištění vozidla za období 30. 4. 2021 až 20. 7. 2021, neuhrazené dodávky zemního plynu za období od 11. 2. 2021 do 31. 8. 2021, pohledávky ČSSZ, neuhrazené pojištění motorových vozidel za období od 18. 6. 2021 do 19. 9. 2021).
- Výše závazků neuhrazených v období, kdy byl žalovaný jediným jednatelem dlužnice, spolu s rezignací na realizaci smlouvy o dílo odůvodňuje závěr o příčinné souvislosti mezi vznikem škody a zjištěným porušením povinnosti žalovaného jednat s péčí řádného hospodáře. Příčinnou souvislost mezi porušením péče řádného hospodáře a vznikem škody spatřuje odvolací soud i ve vztahu k závazkům, jejichž splatnost nastala po 24. 4. 2021; žalovaný na skutečnost, že od tohoto data zde nebyla žádná osoba oprávněná za dlužnici jednat, nereagoval a rezignoval i na nutnost vypořádat se se stávajícími povinnostmi a závazky dlužnice.
- Žalobce tak unesl důkazní břemeno i ve vztahu k příčinné souvislosti mezi vzniklou škodou a protiprávním jednáním žalovaného.
22. Uložená sankce musí představovat adekvátní (spravedlivý) důsledek předchozího porušení právní povinnosti členem statutárního orgánu obchodní korporace. V poměrech projednávané věci z dlužnice jako fungující společnosti a při existující rozsáhlé zakázce se v souvislosti s výkonem funkce jednatele žalovaným stala v průběhu osmi měsíců společnost se závazky ve výši 3 932 306,27 Kč; důvodem je rezignace žalovaného (odpovídající hrubé nedbalosti) na plnění povinností při obchodním vedení společnosti. Za této situace neshledal soud žádné důvody pro snížení rozsahu náhrady škody, v jakém byla žalovanému uložena povinnost ji do majetkové podstaty zaplatit. I závazky vzniklé v období, kdy žalovaný přestal být jednatelem (po 24. 4. 2021), jsou důsledkem výkonu jeho funkce, respektive jeho nečinnosti; výše plnění proto zohledňuje i závazky splatné po 24. 4. 2021 ve výši celkem 394 520,77 Kč.
23. Ze shora uvedených důvodů byl rozsudek soudu I. stupně včetně správného výroku o náhradě nákladů řízení jako věcně správný dle § 219 o. s. ř. potvrzen. Soudem I. stupně bylo rovněž správně rozhodnuto o přenesení poplatkové povinnosti na žalovaného; výše poplatku uvedená v písemném vyhotovení rozhodnutí 216 340 Kč odpovídá § 12 písm. b) Sazebního poplatků ZSOP (5 % z částky 4 326 827 Kč). Skutečnost, že při vyhlášení rozhodnutí byla žalovanému uložena

povinnost zaplatit soudní poplatek ve výši 215 340 Kč, hodnotí odvolací soud jako zjevnou chybu v počtech, která byla v písemném vyhotovení rozhodnutí opravena.

24. Výrok o náhradě nákladů odvolacího řízení je odůvodněn § 142 odst. 1 a § 224 odst. 1 o. s. ř. a v řízení plně úspěšnému žalobci byla přiznána náhrada nákladů za právní zastupování advokátem a to odměna za dva úkony právní služby ve výši 6 200 Kč (2 x 3100 Kč dle § 7 bod 5, § 9 odst. 4 písm. c) advokátního tarifu; vyjádření k odvolání a účast na jednání před soudem, § 11 odst. 1 písm. d/ a písm. g/advokátního tarifu) a náhrada dvou hotových režijních výdajů ve výši 600 Kč (2x300 Kč dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu). Odvolacím soudem nebyl žalobci přiznán nárok na další uplatněný režijní paušál ve výši dalších 300 Kč – takový nárok neodpovídá obsahu spisu a nebyl proto shledán důvodným. Důvodný je rovněž požadavek na náhradu cestovních výdajů ve výši 485 Kč (§13 odst. 1 advokátního tarifu) a náhradu za promeškaný čas ve výši 300 Kč (§ 14 odst. 1 písm. a/advokátního tarifu). Náklady odvolacího řízení vynaložené žalobcem činí celkem 7 585 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí - vyjma rozhodnutí o náhradě nákladů řízení [§ 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř.] – je dovolání přípustné, jestliže napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak (§ 237, § 239 a § 240 odst. 1 o. s. ř.). Dovolání lze podat do dvou měsíců od doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu soudu, prostřednictvím soudu I. stupně.

Toto rozhodnutí se považuje za doručené okamžikem jeho zveřejnění v insolvenčním rejstříku (§ 71 odst. 2 IZ); lhůta k podání dovolání začíná běžet ode dne, kdy bylo rozhodnutí doručeno adresátu zvláštním způsobem (§ 74 odst. 2 IZ).

Praha 15. dubna 2024

JUDr. Jindřich Havlovec v. r.
předseda senátu